

Sygn. akt III KK 479/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **S. R.**

co do którego umorzono postępowanie o wykroczenie

z art. 86 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

w dniu 27 października 2022 r.,

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich

na niekorzyść obwinionego

od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego

w Nowym Targu

z dnia 2 sierpnia 2022 r., sygn. akt II W 741/20

**uchyła zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Nowym Targu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

S. R. został obwiniony o popełnienie w dniu 6 czerwca 2020 r. wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. W dniu 7 października 2020 r. wszczęto postępowanie o to wykroczenie i skierowano sprawę do rozpoznania w trybie nakazowym.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu, wyrokiem nakazowym z dnia 8 października 2020 r., sygn. akt II W 741/20, uznał S. R. za winnego zarzucanego mu wykroczenia z art. 86 § 1 k.w. Po wniesieniu przez obwinionego sprzeciwu od tego wyroku, sprawa została skierowana do rozpoznania na zasadach ogólnych.

Procedowanie na rozprawie rozpoczęło w dniu 2 lutego 2021 r., kiedy to doszło do otwarcia przewodu sądowego. Wreszcie, wydanym na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2022 r. przez Sąd Rejonowy w Nowym Targu orzeczeniem, które nazwano postanowieniem (sygn. II W 741/20), umorzono postępowanie przeciwko S. R. o wykroczenie z art. 86 § 1 k.w. wobec stwierdzenia, że jego karalność ustała w dniu 6 czerwca 2022 r. Postanowienie to stało się prawomocne bez zaskarżenia.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając je w całości na niekorzyść obwinionego. Zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 k.w. w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 966), obowiązującym od dnia 1 czerwca 2017 r., polegającego na błędnym przyjęciu, iż karalność wykroczenia objętego wnioskiem o ukaranie przeciwko S. R. ustała w dacie 6 czerwca 2022 r., podczas gdy wykroczenie to ulegnie przedawnieniu dopiero w dniu 6 czerwca 2023 r., co skutkowało bezpodstawnym umorzeniem postępowania w sprawie.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja ta jest w całości oczywiście zasadna i dlatego mogła być uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

Niniejsze rozważania rozpocząć trzeba jednak od dostrzeżenia, że w razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłączających orzekanie, sąd wydaje wyrok o umorzeniu postępowania, a nie umarza postępowanie postanowieniem (art. 62 § 2 k.p.w.). W okolicznościach sprawy nie może budzić zatem wątpliwości, że Sąd Rejonowy w razie stwierdzenia, że

karalność zarzucanego obwinionemu wykroczenia ustala, powinien wyrokiem umorzyć postępowanie. Postępując zaś odmiennie, w rażący sposób naruszył wskazany przepis.

Nie sposób pominąć tu jednak tego, że na gruncie art. 118 § 1 i 2 k.p.k. – który stanowi, iż znaczenie czynności procesowej ocenia się według treści złożonego oświadczenia, a niewłaściwe oznaczenie czynności procesowej nie pozbawia czynności znaczenia prawnego - utrwalone jest już stanowisko, że zasada sformułowana w art. 118 k.p.k. odnosi się nie tylko do czynności procesowych stron, ale także do czynności innych uczestników postępowania, w tym czynności organów postępowania (zob. wyrok SN z dnia 2 marca 2001 r., V KKN 3/01). Skoro bowiem ustawodawca w art. 118 § 1 i 2 k.p.k. posłużył się pojęciem „czynność procesowa”, nie precyzując go bliżej, to oznacza, że zwrot ten obejmuje swoim zasięgiem - jak w dziale IV Kodeksu postępowania karnego - już to czynności procesowe organów postępowania - są to najczęściej imperatywne oświadczenia woli, już to czynności procesowe uczestników postępowania - są to najczęściej oświadczenia woli o charakterze postulatywnym (zob. postanowienie SN z dnia 3 grudnia 2002 r., IV KK 286/02). Stąd, wydanie przez sąd orzeczenia w niewłaściwej formie (tj. w formie wyroku zamiast postanowienia lub odwrotnie) nakazuje potraktowanie go tak, jak gdyby zapadło ono w formie właściwej. Nie jest bowiem istotna nazwa orzeczenia, gdyż decyduje przedmiot i istota jego treści oraz jego procesowe znaczenie (zob. postanowienie SN z dnia 7 listopada 1966 r., III KR 169/66). W orzecznictwie wywiedziono w związku z tym również, że uwzględniając treść art. 118 § 1 i 2 k.p.k. należało uznać, iż wydane przez sąd orzeczenie, mimo nazwania go postanowieniem, zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. (stanowiącym odpowiednik art. 62 § 2 i 3 k.p.w. – uwaga SN) należy traktować jako wyrok, co determinowało postać orzeczenia kasatoryjnego, jako że błędne oznaczenie decyzji nie mogło przesądzać o konieczności wydania postanowienia także przez Sąd Najwyższy (wyrok SN z dnia 26 września 2018 r., IV KK 341/18).

Poglądy te znajdują też zastosowanie na gruncie procedury wykroczeniowej, skoro przepis art. 118 k.p.k. stosuje się tu odpowiednio (art. 38 § 1 k.p.w.). Nie ma więc wątpliwości, że zaskarżone orzeczenie nazwane postanowieniem powinno być potraktowane jako wyrok. Tak też uczynił Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszą

kasację, co rzutowało na formę zapadłego orzeczenia. Okoliczności tych nie dostrzegł wprawdzie skarżący, lecz nie zmienia to faktu, że wniesiona przez niego kasacja jest oczywiście zasadna.

Trafnie zauważa bowiem autor kasacji, że po myśli art. 45 § 1 k.w. karalność wykroczenia ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynął rok; jeżeli jednak w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność wykroczenia ustaje z upływem 2 lat od zakończenia tego okresu. W orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym wskazuje się zasadnie, że w przypadku wszczęcia postępowania przed upływem roku od daty popełnienia wykroczenia, dwuletni termin rozpoczyna swój bieg dopiero z chwilą zakończenia podstawowego rocznego terminu przedawnienia. W praktyce oznacza to, że jeżeli postępowanie wszczęto przed upływem roku od czasu popełnienia wykroczenia, karalność wykroczenia ustaje z upływem 3 lat od jego popełnienia (zob. np. wyroki SN: z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KK 490/18; z dnia 8 maja 2019 r., III KK 678/18 czy z dnia 22 kwietnia 2020 r., IV KK 507/19; T. Bojarski (red.), Kodeks wykroczeń. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2022, komentarz do art. 45, teza 1).

Jak już wskazywano, zarzucane obwinionemu wykroczenie popełnione zostało w dniu 6 czerwca 2020 r., a postępowanie w jego sprawie wszczęto w dniu 7 października 2020 r., tj. przed upływem roku od daty jego popełnienia. Dwuletni okres przedawnienia karalności wykroczenia, o którym mowa w art. 45 § 1 k.w., musi być zatem liczony od daty 6 czerwca 2021 r., tj. okresu roku od popełnienia wykroczenia. Tym samym Sąd Rejonowy wadliwie uznał, że do omawianego przedawnienia doszło już w dniu 6 czerwca 2022 r. i w efekcie umorzył postępowanie w sprawie. Skutkowało to rażącą obrazą art. 45 § 1 k.w., która miała istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu do ponownego rozpoznania. Stosownie do treści art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 109 § 2 k.p.w. Sąd Rejonowy uwzględni powyższe zapatrywania prawne co do interpretacji art. 45 § 1 k.w., nadto będzie miał na uwadze, że zgodnie z art. 45 § 2 k.w. w razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia, przedawnienie biegnie od daty uchylenia rozstrzygnięcia.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

[as]